

Aan de leden van de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân
Postbus 1
9100 AA Dokkum

Ons kenmerk: 2025-146706
Behandeld door: Dorien Hamstra-Donderwinkel
E-mailadres: d.hamstra2@noardeast-fryslan.nl
Datum: 03-06-2025

Onderwerp: Beantwoording motie preventief jeugdzorgbeleid

Geachte raad,

Op 11-7-2024 heeft de raad van Noardeast-Fryslân, op grond van artikel 48 Reglement van Orde, een motie aangenomen waarin de vraag is gesteld om voor de Kadernota van 2026-2029 aan de raad duidelijk te maken wat de effecten en financiële resultaten zijn van het huidige preventief jeugdzorgbeleid. In deze brief gaan wij in op deze motie.

De weg die is ingeslagen met het huidige preventieve jeugdzorgbeleid project: "Zorg, Onderwijs & Kinderopvang" sluit naadloos aan bij de landelijke "Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028". Hierin worden tien hoofdpunten genoemd waaronder stevige lokale teams en toegang: Hieronder valt o.a. de inzet van onze schoolmaatschappelijk werkers (smw'ers) die deel uitmaken van de gebiedsteams.

Ook de samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs is een belangrijk speerpunt in de "Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028". De agenda erkent dat veel problemen van jeugdigen niet op zichzelf staan, maar samenhangen met factoren in hun leefomgeving, waaronder school. Daarom wordt ingezet op een sterkere verbinding tussen jeugdhulp, onderwijs en kinderopvang.

In mei 2025 heeft "Effectief Onderwijs" een rapport opgeleverd met hierin een uitgebreide beschrijving van alle initiatieven die in het kader van het preventieve jeugdzorgbeleid project: "Zorg, Onderwijs & Kinderopvang" de afgelopen drie jaar uitgevoerd zijn. Samenvattend uit het rapport:

Inleiding

"Drie jaar na de start van Opvang, Onderwijs en Zorg kan geconcludeerd worden dat er in Noardeast-Fryslân een groot aantal verbindende initiatieven zijn ontwikkeld op het gebied van opvang, onderwijs en zorg. Deze initiatieven liggen in zowel de voor- en vroegschoolse educatie, het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs. Het bereik van deze initiatieven is vrijwel volledig dekkend; een groot aantal kinderopvangorganisaties en gastouders hebben meegedaan aan de training "Druk & Dwars" en een aantal organisaties met specifieke doelgroepen werkt inmiddels nauw samen met het basisonderwijs. Vrijwel alle basisscholen werken inmiddels intensief samen met schoolmaatschappelijk werk, waarvan een preventieve- en normaliserende werking uitgaat. En alle scholen voor voortgezet onderwijs hebben zorgmedewerkers binnen de school. Bovendien hebben ze via de Zorg Advies Teams (ZAT) en schoolmaatschappelijk werk korte lijnen met het gebiedsteam. We kunnen hiermee dus concluderen dat het bereik vrijwel 100% is".

Bijlagen:

Financiële effecten

- Alle geëvalueerde initiatieven zijn kosteneffectief. Daar komt bij dat met deze initiatieven een groot aantal kinderen is bereikt, dat een hoog risico heeft op het gebruik van jeugdzorg of op de inschatting dat ze thuis zouden komen te zitten. Anders gezegd, de conclusie bij alle initiatieven is dat, wanneer er niets zou zijn gedaan, of wanneer een alternatieve aanpak zou zijn toegepast, de kosten hoger zouden zijn dan de investering die nu gedaan is. Een overzicht van alle kosten incl. alternatieve kosten staan in het rapport;
- Bij het bepalen van de Business Case wordt uitgegaan van de vraag “wat als...”. De impact voor de leerling, het gezin, de ouders, maar ook professionals is op korte termijn al indrukwekkend. Maar een ‘wat als’ scenario voor de lange termijn geeft zowel persoonlijk- als financieel in veel gevallen inzicht in de desastreuze gevolgen van thuiszitten. Persoonlijk en financieel. Bijvoorbeeld: dat de jongeren bij Impulse nu rond € 10.000 kosten, kan bij een scenario “thuiszitten” op korte termijn al leiden tot een besparing van € 40.000 per jaar. En op lange termijn zijn de financiële gevolgen van langdurig thuiszitten mogelijk meer dan honderdduizend euro’s per jongere. Het proces van normalisering kost geld en tijd. Maar de baten zijn emotioneel én financieel substantieel.

Maatschappelijke effecten

- Leerlingen die thuis zaten gaan weer naar school door persoonlijke begeleiding;
- Peuters met ernstige achterstanden leren communiceren, spelen en wennen aan een dagritme, opdat ze op 4-jarige leeftijd goed voorbereid naar school gaan;
- Leerlingen met weinig zelfvertrouwen krijgen weer vertrouwen in hun eigen kunnen, waardoor gedragsproblemen verminderen;
- Ouders geven aan verrast te zijn dat hun kind weer naar school gaat en niet meer angstig en depressief thuiszit;
- Leerkrachten vertellen dat ze handvatten hebben gekregen om beter om te gaan met het onvoorspelbare gedrag van hun leerlingen in de klas. Ook hebben ze geleerd dat ‘druk en dwars’ gedrag een functie heeft en dat zij, door zich hierin te verdiepen, beter kunnen omgaan met dat gedrag;
- Ouders die na een periode van argwaan de weg naar de schoolmaatschappelijk werker vinden voor laagdrempelig contact en advies;
- Bestuurders, leerkrachten, pedagogisch medewerkers en ouders die anders willen én leren kijken naar hun leerlingen. De kracht van normaliseren.

Al deze opbrengsten laten zich op korte termijn lastig vertalen in euro’s. Maar het bieden van een goede start aan leerlingen levert op termijn winst op voor de leerling zelf en uiteindelijk ook voor de maatschappij.

Aanbevelingen en stand van zaken

- Een aantal scholen binnen de gemeente heeft een duidelijke regiofunctie. Dat betekent dat ook een groot aantal kinderen uit andere gemeentes ‘profiteren’ van de initiatieven die mede door de gemeente Noardeast-Fryslân bekostigd worden. Indien het woonplaatsbeginsel hierop ook van toepassing zou zijn geweest, zouden deze kosten gedeclareerd kunnen worden bij de omliggende gemeentes.
 - Stand van zaken: de afspraak om kosten bij de aanleverende gemeentes te declareren is ondertussen al gemaakt.
- Naast het feit dat de gemeente geen regie heeft op de instroom in de jeugdzorg, is de ervaring van medewerkers van het gebiedsteam dat vanuit huisartsen ook vaak verwezen wordt zonder duidelijke doelen, waardoor aanbieders vaak eerst moeten uitzoeken hoe zij een bijdrage kunnen leveren, hetgeen extra kosten met zich meebrengt. Het is daarom aan te bevelen om vanuit de gemeente en gebiedsteam afspraken te maken met huisartsen en POH-jeugd medewerkers over het indiceren richting jeugdzorg.
 - Stand van zaken: ook deze gesprekken zijn al opgestart. Beleidsadviseurs met verschillende inhoudelijke achtergronden werken hierin samen om één overzichtelijk document te maken. Clusterhoofden, coördinatoren gebiedsteams, gedragswetenschappers en kwaliteitsmedewerkers zijn hier eveneens bij betrokken.

Wij gaan ervan uit dat met deze brief de motie is afgedaan.

Hoogachtend,

Namens het college van burgemeester en wethouders van Noardeast-Fryslân,

H.J.C.M. Verbunt, MBA
Secretaris

mr. J.G. Kramer
Burgemeester